

CENA lista: U prenosu
za čitavu god. K 45.—
za polpolosku K 24.—
izmeđusobno K 12.— i me-
sечно K 4.— u malopre-
dat. 16. fl. pojedini broj.
COLASCI primaju se u
koravljem tržištu Cetinje.
Kask ulica, Banjajstvo.

HRVATSKI LIST

Glasnik zadržan u Državu u mjeru.

U Puli, ponedjeljak 2. decembra 1918.

Godina IV.

Vlasnik i izdavač dr.
Lovro SCALIER, odvet-
nik, Pula, ulica Garara 3.
(Naročni dom). Ured-
nik Šabanak u 24.—
Odgovorni urednik Ivan
MARKON, Pula. Ruko-
pis se ne vraćaju. Ček
račun je pošt. št. 26705.

Broj 1221.

Novo doba.

Već je dva puta ugledao svetlost sveta, naš list u protevom dječkoj selini, unutarnjim mimojuti. Svi se stide — slobodnjak od žudnjaka videljnosti poljske. Slatko otumačiti vlast, našoj svojoj značini. Mi znamo i da je slobom i ono bolje, a možda i gradjanin drugog, na srodnost pogubore i psuju „Hrvatski list“ — iava pogubeli polju slobodnaku su članici protiv Italijana. Ne, niciž idejka! Svi su članici nevin, bez jedne reći, dojaka, bivogla, uvrnediti koga, niti raspliti mraziju. Naš narod ne zna — nažalost — mraziti. Svi su članici bili nevin, ali samo gola istina? A istina bolest — to znaju godinu cenzor? Bili su sve gotovo prepredi iz talijanskih novina iz kraljevine; i to premoder učestvo — bez ikakvog tumača, bez jedne opaske i jedna pogotovo nevinu historičku smrću o jednom našem gradu.

Cudan je vrlo čudan, zagonečan postupak godopadina cenzora. Imali smo posla dosta s ovim cenzorima, ali na ovakva se još nismo namerili. Stog neumoljiv! Pomeni li samo reč: Dalacija, Reka, zemlja, zemlji, jer cete cenzor. Naš cenzor — budimo iskreni — nepristran. Dok mostni talijanski listovi donose vesti, koje i te kako izazivaju na rod, denunciraju — dotle ne ismemi: mi da donešemo u prevodu ono isto, što je bilo već iskano u strancu. „Lavocatore“ i listovima rimskim, lombardskim, kojima su nas poplavili. Mi ne razumemo — ali zazume cenzor! Tačka.

Za buduće prijateljstvo medju Italijom i Jugoslavijom.

Pod tim naslovom donosi „Tribuna“ od 26. novembra 1918., ovaj važni članak iz pere. O. Malagodića: Preporuča Italiji, da sa svim primeni klausole primirja... Ako cete saveznički vojski, koje nisu sudjelovali kod uhićenja gospodarstva Hapsburške, danas ulaze u Budimpeštu, nema uzroka, za što da cete talijanske vojske, kojih valja zahvaliti direktni pad tog režima, ne poduzmu potrebite, kojake opreznosti u Ljubljani i drugde, ako se, gde pomole centri pretinja i intriga protiv izvedenja primirja i protiv izvršenja našeg prava i naše dužnosti. Drugi je jedan problem mnogo važniji. To je problem talijanskih odnosa prema „radnjujućoj se“ Jugoslaviji.

„Sad je nesumnjivo, da svaki Talijan mora da želi, da se ti odnosišti utemeljeno na najboljem između, pokušajući i prijateljstvu. Mi smo bili oni, koji smo hteli razrešiti, dok su neki ugledni saveznički krugovi — vodje Jugoslavena morale biti se setati — držali, da je potrebite stari austro-ugarski režim. Silom našeg oružja i našim dugim žrtvama postignut je gorji cilj: Ovo razrešenje je dovelo do stvorenja Jugoslavije, prema tome je ona naša dečja, kćer u najvećem delu naše političke volje i načela vojničkog napora, a roditelji ne mogu nogo sastati svoje dečje dobrohotnim afektom. Ljubav prema svej, mi ponavljamo ono, što smo već izjavili: mi preštamamo prve nezgrapne kletnje — bile one neodgovorne ili odgovorne — nastajuće države, koja ima — čini se — apetit ili iluziju apetita većeg, nego što bi mogla probaviti.“

S druge strane oni, koji moraju biti, takođe biti naši prijatelji Jugoslaveni, moraju da razume, da se oprostite, da se nikakva smetnja zameti, da slabočku ili da će se dobrohotnost promeniti u slepoču ikrupno neznanstvo. Mi možemo da podnemo radiotelegrafsku pozamu i sve druge manevre, koje još tako zauzadaju metodama austrijskim, kojima oni kušaju da učinim historičkim i realnim talijanskim pravima suprotstave svoja fanatična prava. Ali, se, njihovi začatnici ne smiju varati, da im ne shvađaju tajne i indirektne svrhe. Kada Narodna Veća u Zagrebu ili Agresu uobičajile Trst ili Pulu, mislivo dobro znamo, da ni oni sami ne veruju tim fantazijskim, ali drže za shodno, kao nekih izopačitelji zakona trećeg reda, da ugađaju li krive i absurdne pretenze, s iluzijom, da će kompromitirati već unapred pitanja, o kojima bi se svihili ili manje sručno moglo raspravljati.

Možemo se tražiti: Erst pa i Videm (Udine), da ne mogu održati s drugim decesijama.

Nu mi moramo izjaviti: čisto i blistavim prijateljima Jugoslavenima, da te metode ne mogu biti dozvoljene, te da ničemu ne doveđe. Ni što je gore, ako se tim neuverenim metodama nastavi — moguće zavrešiti Talijane, koji su nedavno privedni, razrešili, pa će biti nemoguće da do one talijanske dobrohotnosti koje su Jugoslaveni isto toliko potrebiti, kao i one svih drugih saveznika, kod stvaranja svoje buduće sudsbine. Neka se dobro o tome uvere naši budući prijatelji Jugoslaveni. Jer Italija, koja je za ostvarenje svojih neoborivih historičkih i ve-

kovnih prava basila u strahu borbu 5 milijoni i po svojih sinova i sve svoje pomoćne izvore, te podnosi četiri gotove godine neizreštive žrtve i čijoj intervenciji treba zahvatiti ne manje nego njezinim većim saveznicima, onu pobedu prava, od koje sad i Jugoslaveni živaju plodove — ta Italija neće se nititi — je tako tražiti da se metne u neku vrstu advokatskog postupanja bilo za koga, a to manje za one, koji su se protiv njezinog prava duge godine borili. Italija će pravedno i velikodušno uzeti u obzir one slučaje, u kojima bi pravo jedne i druge stranke legitimno moglo biti incontestable te će predložiti ona pravedna i odgovarajuće rešenja, koja ne će stvarati velike zapreke legitimnim interesima drugih, koje ona želi imati za prijatelje; ali će apsolutno stititi talijanstvo, prijateljstvo i njihovo nacionalno pravo.

(Svršće se.)

Viktor Hugo: Za bratimljenje naroda.

(Komentar.)

A znate li, čega bi nestalo, s bijedom? Revolucije. Ljudi se ne bi jedan proti drugom bunili, već bi se mirno po ciljem svijetu razvijali. Mjesto revolucija zanossili bi se osnivanjem mjeseta. Ne bi nesili barbarstva civilizaciju, već civilizaciju barbarstvu.

Oledajte, gospodo, u kakvu je propast bacio rat vlasti i narode, kad bi onih sto dvadeset osam milijardi, koje je Evropa za trideset i dvije godine dala na rat, bilo dano miru, za istu ne bi vidili ništa od toga, u Evropi što sada vidite. Evropa ne bi bila bojštěm već radionicom, Sardinija ne bi bila poružena, Rim ne bi bio pobunjen ijudskom politikom, Venecija i Madžari nebi se moralni binuti, Francuska ne bi bila izrovana i u muždi u budućnosti nam nebi prijetila bijeda, gradjanski ratovi i svakojakne nešreće na mjesto toga žalosnog pozorišta imali bi izgled u krasnu budućnost, u kojoj se kultura krasno sljedi s vječnim mirom.

Zaista je ta stvar vrijedna da se uvaži! Samo pripreme protiv rata su uzrok revolucija, ljudi su se na sve moguće pripremali proti šimerske nešreće i nevidljivoj revolucije, koje se bliže.

Pa ipak kod tega svega nesmiljemo, gospodo, očajavati, naprotiv moramo imati više nade nego prije! Nedajmo se zastrašiti kratkim pogromima, koji su samo predznakom budućih velikih događaja, nebudimo nepravedni prema dobiju, u kome živimo, negledajmo na našeg drukčije, već, tako dolikuje. Naše je doba, priznajmo, vrlo važno, čak čudnovato i ono će u istoriji sveta zauzimati veoma krasnu stranu. Svuda se, jasno napredak, međunarodni sporovi počinju se izravnavati, niedje na mapama i pred sudci u arcima gube se — sve teži k jedinstvu i počajanju čudorednosti, nauka se raširuje, a obrazovanje svuda već vlada. Narodne ekonomije, nauke, industrija, filozofija, zakonodavstvo, sve smjera k jednom cilju, to jest, sve radi za to, da bi pobjlačili unutarne siromaštva i u njemu rat.

Jest, gospodo, doba revolucije prestaje, doba popravka počinje. Napredak naroda napušta forme nasilja, a za pomoć uzima mir. Od sada će biti ciljem velika i pravedna politika: priznati sve narodnosti, obnoviti istorijsko jedinstvo naroda i njemu pomoći mira spojiti s civilizacijom, krug obrazovanja svuda što više rasirati i neobrazovanom načelu davati dobar primjer, na mjestu bilo uvesti nepristrane sudove, u kratko izreći poslednju riječ pravčnosti, koja je nekad bila izricana našiljem. To neće bude, gospodo, na koncu našom utjecaju, da čovječanstvo nije tek danas stupilo na taj put, koji mu je pravidnost božja bila odredila.

U našoj staroj Evropi učinila je Engleska prvi korak i rekla primjerom svima drugim narodima: Vi ste slobodni! Francuska je učinila drugi korak i rekla: Vi imate vrhovnu moć!

Učinimo sad svr i zajednički treći korak i recimo svima narodima: „Vi ste svi braća!“

Novčano pitanje.

Neki bankovni stručnjak donosi u „Jutarnjem listu“ sledeći članak:

Velikim političkim dogodnjima i promenama čili se, kao da se je pitanje o valuti, o novcu i uopće o finansijskim prilikama pomaklo u pozadinu. Ne valja ali zaboraviti, da su upravo uredjenja tih pitanja od najveće važnosti i potrebe za život. Svakako se ta pitanja ne daju rešiti na jedanput, ili na brzu ruku, već bi trebalo radnjama oko saniranja naših novčanih prilika započeti odmah, te ih postepeno, sasvim uređiti.

Pre svega ali trebalo bi odvratiti od nas veliku opasnost u novčanom prometu, koja bi bila kadra proizvesti zastoj u svakom prometu, a prvi znaci

njeni pojavili su se već u pokrajini, osobito na Reci. Ta se opasnost sastoji u pomanjkanju banknote. Zvući gotovo paradoksno, kada danas, u dobi hiperprodukcije banknota, govorimo o pomanjkanju tog platnožnog sredstva, a ipak je tako. Naime banknota imade u kodu nastavljeno, i previše, ali je veća količina istih spravljenih u škrinjama kod seljaka, obrubnika i mnogih trgovaca, pogotovo u pokrajini. Računaju se, da imade u državi SHS usled velike zaštitne veleposednika, trgovaca i seljaka preko jednu i pol milijardu krunu u gotovog novca. Od ovog će jedna polovica biti u loženju kod novčanih zavoda (točne statistike nijesu moguće pribaviti), dok je druga polovina rezervirana i time ne dolazi za novčani promet momentano kod nas u obzir.

Novčani zavodi nisu potrebljavaju u loženju novac za davanje vesnica, za kupnju vrednoih papira, u industrijalne svrhe itd., te imaju gotovine na raspolaženje: obično samoniklo, koliko drže, da će imati dnevnu potrebu za nesmetano poslovanje. Većina novčanih zavoda imade u ložaku na žitoračunu kod spomenutog zavoda.

Austro-ugarska banka izdavala je banknote, te ih je stavljala u promet svojih dviju središnjica i njihovih podružnica i pobočnica. Te podružnice i pobočnice, nalazeće se na području države SHS, ne dobivaju više novčane posiljke od svojih središnjica, pa su upućene ih na svoje zalihe. A ove nisu velike i nikako nisu dostatne za dugo vreme. (Prema doblivenim informacijama, iznosila je zaliha od 3.0. m. oko 22 milijuna kruna.)

Novčane su potrebe kod nas velike, imade velikih isplata za vojaku, za činovništvo, a usled skupoće te umanjenje zarade, prišteta je minimalna. Državna blagajna isplaćuje vojničke potrebe, a državni je prihod danas još malen. Novčani zavodi daju raspoloživu gotovinu kod podružnice Austro-ugarske banke, dok zaliha na banknotama traje. Usled obustave novčanih posiljaka sa strane Austro-ugarske banke u Budimpešti i Beču moglo bi konatno nastupiti takovo pomanjkanje banknota, da se nakon stanovitog roka isplate ne bi mogle nesmetano obaviti. Ovakovo bi stanje, potraje li samo neko vreme, moglo delovati katastrofalno, te bi trebalo poduzeti bezodvlačno mera, da se zapreći. Međutim, kako saznajemo, poslednjih su dana stali rasti u ložaku na naših banaka, što je svakako zdrava pojava. U Ceskoj pak, obnarodovano je, da će se izdati novi novac, kojim će se zameniti novac, koji se nalazi u kolanju, pa prema tome sakrivanje novca ne imade ni svrhe ni smisla. U koliko ovako raspoložive zalihe bankota ne bi dostajale, moralo bi se izdati naputnice (Kassenscheine) ili bonove, za koje bi jamčila država SHS. Svakako imao bi se ustanoviti najviši iznos izdat imajućih se privremenih nota, a da se zapreći, da općinstvo ove bonove nove države, koji bi za njih reprezentirali već sigurnost od bankota Austro-ugarske banke, imao bi se označiti rok kolanja količina banknota toli novih bonova SHS, nakon kojeg će se obe vrsti novca izmenjivati po stanovitom tečaju u definitivne državne banknote SHS, ili po državi za to imenovanog emisijonog zavoda.

Uopće imalo bi se konatno uredjenje valute, t. j. vrednosti banknota Austro-ugarske banke na pravim novim banknotama SHS, obaviti istom, nakon dovršenih pregovora sviju država bivše monarkije, pošto nije još poznato, koliko banknota otpada na nas, u kojem se omeru imaju preuzeti stari državni dugovi i mnoga druga važna pitanja.

Konatno bi pisac ovih redaka preporučio propagandu novčanog prometa bez gotovine (bargeldlosen Geldverkehr). Isplate mogli bi se obavljati n. pr. sa čekovima novčanih zavoda, umesto gotovim novcem. Novčani zavodi izdali bi svojim mušterijama ili u ložiteljima čekovne belice, koje bi se imale ispostavljati do ukupne svete uloška ili do visine dozvoljene veresije, te bi ovi čekovi imali biti providjeni potvrdom zavoda, kojom se isti obvezu, da će donosiču ček honorirati. Svakako moralno bi Nacionalno Veće stupiti u dogovore s novčanim zavodima u svrhu, da se isti obvezu međusobno honoriратi takove čekovne besplatno, a važna bi bila naředba, da državna blagajna i porezni uredi primaju takove čekove kao platež. Rok isplate imao bi se također ustanoviti. Ovakav promet obavljao bi se n. pr. na sledeći način: N. N. imade u ložaku na novčanog zavoda od 10.000. kruna. Na njegovu želju izdat će mu zavod čekovnu knjižicu od 25 belica, i to po 5 po 1000 kruna, 5 po 500 kruna, 10 po 200 kruna i 5 po 100 kruna. N. N. imade da plati X. L. 500 kruna, te će ispostaviti 2 belice u spomenutom ukupnom iznosu i time obaviti platež svojem verovniku. X. L. uložiti će ček od 1000 kruna u svoju banku, a drugim čekom od 300 kruna platiti će porez kod poreznog ureda. Porezni ured unovčiti će konatno čeke kod novčanog zavoda.

Trgovački svet kod nas je naučen već od pre na čekove, pa bi se njima, u koliko budu također priznati kao platež kod državne blagajne, rado uvek služilo, a i šire općinstvo, kad vidi, da nema za preke u prometu čekova, koji bi se u tom slučaju imali oslobođiti od bilegovine, priučit će se doskora na njih.

(Kako saznajemo, finansiјalni odsek Narodnog Veća sa pročelnikom drom. Lorkovićem živo se bavi svim ovim po naš gospodarski razvoj važnim pitanjima.)

Domaće vesti.

Iz Pazina. Naredba tal. okupacionih vlasti: Zapovedništvo 61. pesečke divizije, generalni štab. S divizijskom vojskom imam nalog da stojim na čelu u kotarima gradova: Motovun, Buzet, Lovran, Labin, Žminj i Volosko. Talijanska vojska, nakon što je velikom pobedom konačno srušila tiraniju Austro-Ugarske, dolazi ovamo, da materijalno pripoji materi zemlji, koje bijahu kroz toliko vremena odašene, i koje su držući čekale dan rešenja. Naš velečušan vojnik donaša ovamo oružje, da nadzire i olakša prelaz staroga vladanja zatiranja u novo doba slobode. Pouzdanjem se na dobrovoljan rad svih novih talijanskih gradjana, da sudeluju u teškom potvatu, da se obnove normalan život rada, mira, slobode u plemenitim ovim krajevima, koji su tako junački trpeli u ovo poslednje vreme. Žalim, što će sloboda pojedinaca morati biti umerena po glasu zakona i potrebe, da se očuvaju opći interesi. Ne dopuštam nikakva nasilja, nikakva tlačenja, nikakve manifestacije, koje se protive talijanskim institucijama. Starešine svih stranaka pozivaju se, da zalaže sav svoj ugled, da se pučanstvo uzdrži mirno, te da ga osvedoče, neka saraduju svi poštano, iskreno i dobrovoljno kod poslova talijanskih oblasti. Poduzet ću naj-ostrije mere protiv bilo kakvih smutljivaca. Potpomoći ću pak sa svim raspoloživim sredstvima one, koji će se želeći samo dobro pokrajini, na me za savet obratiti.

Pazin, dne 18. nov. 1918.

Generalmajor divizijski zapovednik
V. di Benedetto.

* * *

Da se mogu svi javni poslovi započeti redovito razvijati, potrebito je da se ponovno započne s uplaćivanjem poreza i carinarskih nameta. Ovo je bezuvjetno potrebno i u svrhu, da se mogu isplati potpore onim obiteljima, kojima su rođaci još daleko. Naložio sam kompetentnim činovnicima da objave listine za uplaćivanje i ustanovljenje carinarskih nameta. Pozivljem pučanstvo svih općina u Istri, da odmah uplate koliko moraju, da tako izbegnu sudbenom postupku. Mnogočasni župnici i župani svake općine pozivaju se, da protumače potrebu ove naredbe, te da pučanstvo osvedoče, da se dragovoljno tome podvrgne u općem interesu uprave države, pokrajine i općine. Porezni činovnici mogu zatražiti pomoć vojske, te se u tu svrhu mogu obratiti na gospodu zapovedniku vojn. presidija.

Pazin, 20. nov. 1918.

Generalmajor divizijski zapovednik
V. di Benedetto.

Donna Ines.

Napisao: Josip Kozarac.
(Konac.)

Tako je prošlo punih pet dana, a da njih dvoje nijesu riječi prozborili, da si nijesu u oči pogledali. Ona je dobro znala, što je njemu, — on je bio ljubomoran, on je mislio, da je ona Radetiću poklonjila svoju ljubav. On je to uistinu mislio, — ona mu je bila vjerna, kao prvi dan, kad su se vjenčali! I to uvjerenje, da je o njoj mogao samo jedan časak posumnjati, gdje je njen ljubav napravna njemu bila kroz pet godina čista kao kristal, — ta njegova malodušnost, to obescenjivanje njene vrijednosti, napuniло je takovo mržnjom napravna njemu, da je taj čas pred njenom dušom tako jasno bilo, tako razgovijetno govorilo: medju nas je pala tvoja sumnja kao more medju dvije zemlje, — a sada već nema te sile na svijetu, koja bi opet jedno drugomu u naručaj bacila.

Peti dan, kad su mučeci sjedjeli kod objeda, a listonoša donio poštu, pregleda ona letimice listove, i poput lavice zgrabi jedno pismo, pruži ga Marijanu, pa drhtavim, svečanim glasom reče: Govorite sada! i baci list pređa nj. Pa kad on, sav zbumjen, list otvari, i što ga dalje čitaše, sve to većma blijeđeći poče, — onda ona još jednom višku glasom, punim svoje srdžbe: Govorite sada!

Jedva da je izrekla te riječi, a krv joj sunča na usta: no unatoč tomu okrenu se i svijesna o svojoj potpunoj pobjadi, ode majestetičnim korakom do njega.

Izvan sebe i dršćući od uzbudjenosti Marijan jedva jedvice pročita i shvatí Radetićev list, u kojem mu prijatelj čestita, da je njegova divna žena — no seća i da mu on jamči, da će za 6—7 mjeseci biti srećan otac, pa da mu se je njegova jedina želja cito ispunila!

Na znanje našim ljudima, koji moraju usled najnovije naredbe vrh. zapovedništva pom. ratne luke u Puli ostaviti svoje obitavalište odnosno ulazati molbe za daljni boravak u općini Pula. Da se našim ljudim olakša posao ispunjavanja molbenice, stavila su se neka gospoda narodu na raspolaganje, koja će u „Narodnom domu“ (i. kat) pisati badava molbenice i pomoći narodu savetom.

Dnevne vesti.

Pitanje Reke i Dalmacije su pretresali odbornici društva „Dante Alighieri“ — 50 njih na broju te odobrili sledeću rezoluciju, koju donosi u talijanskom izvorniku, da ublažim gosp. cenzora: „L'assemblea, udita la relazione del Consiglio Direttivo, angoscianta per le inaudite vessazioni di cui furono vittime, per opera di sloveni e di croati, Fiume e parecchie città e terre della Dalmazia, la cui italiano stenta di conciliare con brutale violenza per ripombarle sotto l'altru dominio; fedele alla divisa del patriottico sodalizio, antesignano di tutte le rivendicazioni nazionali fin dal suo primo sorgere, e pioniere della redenzione dei nostri fratelli dal giogo straniero ancora quando essa sembrava un'irrealizzabile sogno; manda un fervido saluto agli italiani dell'altra sponda, vindici infaticabili del diritto nazionale e sollecita in loro favore dall'Italia tutto un'incalzante slancio di azione fraterna; invoca dal Governo un'azione più pronta e più energica a tutela degli italiani e della nostra bandiera e lo sfratto dalle terre redente di quanti insidiato il nostro diritto; attende dal Governo e dagli Alleati, dopo il grandioso trionfo delle nostre armi, che la pace consaci tutti le ragioni d'italianità anche delle terre adriatiche fino ai naturali confini in omaggio a quei principi di civiltà, di libertà e di giustizia su cui deve basarsi il nuovo assetto europeo, principi che sono antica tradizione e perpetuo vanto del popolo nostro.“ („Corr. della Sera“, 27. nov. 1918.)

Engleske ladje krenule u Kiel. London, 26. novembra. Ag. Reuterjavila, da su neke jedinice britanske mornarice danas ujutro krenule u Kiel, najveću pomorsku bazu nemacku. Odavle će poći u Kopenhagen te će otvoriti put većim ladjama prema Sundu i Baltiču do Klekskog zalla.

Wilson će stanovati u Parizu u kući vojvotkinje Murat. Nemačka misija će imati u najbližoj okolini Pariza. General Botha i drugi južnoafrički državnici su otputovali u Europu, da prisustvuju mir. konferenci. Očekuje se i prvi ministar Nove Zelandije.

Spomenik Foch-u u Washingtonu. Komora reprezentanata je odredila na predlog reprezentanta države Oregon svotu od 500.000 lira za spomenik maršalu Foch-u.

General Pershing će biti kandidat za predsedništvo Udržuvenih Država u Izborima god. 1920. Izborna kampanja je već otvorena.

Otpust godišta 1877—1878 u Italiji će — kako je to rekao ml. rata gen. Zupelli — biti 5. dec. 1918. osim onih vojnika motorista, koji su potrebiti za obradjivanje polja.

Francet d' Esperey u Carigradu. Vrhovni zapovednik savezničke istočne vojske general Franquet d' Esperey, stigao je na palubi ratnoga broda „Patrie“ dne 23. o. m. u Carigrad.

Iz te besvestice, iz te smjese raznih strašniki čuvstava i muka, prene ga crvena mrlja krv na bijelom stolnjaku. Ta crvena mrlja rašiladi i osvijesti ga u tili čas: kao u svijetu munje pregleda on, u tom trenutku događaje zadnjih pet dana, pa sav poražen odi i klekne pred njena vrata, moleći je i zaklinjući, da mu oprosti, ali ga ona ni ne pusti k sebi.

Kao što mu je sreća negda širom otvorila svoje dvore, a da on ni sam nije znao zašto i kako, tako se sada zatvoriše pred njime za uvijek vrata te čudne, hirovite božice, — a radi česa? Malo ne radi ničesa!

I tim je moja priповiest dovršena — — —

Ono devet mjeseci, što su još skupa živjeli, nije bio život, nego puko vršenje životnih funkcija: u njenu srcu umrla je ljubav, a žena sa srcem i značajem donne Ines ne može bez ljubavi živjeti. Muškarac, ma kako ljubio svoju ženu, ima još i drugih predmeta, koji su mu sveti, bilo to sad znanost, sad umjetnost ili što drugo; njegova je ljubav podijeljena, općenita, — dočim žena, kad ljubi, koncentrija svu svoju ljubav u jednom jeditom predmetu, pa nestane li za nju te ljubavi, onda nestaje i nje same. U danu duše rodila bi se donni Ines od časa do časa želja, da nastavi onaj divni život, koji je pet godina poput sliatkoga sna uz Marijanu proživjela, — nu onaj njegov zvierski pogled, ono od srčeve iskrivljeno lice, i to baš u onom najsvetijem času, kad joj je doktor Radetić potvrdio slutnju, da će za pet godine pokloniti ljubljenemu mužu čedo, taj čas koji joj je kao trn smetao u srcu, kao odurna magla sebio pred očima, napunio joj je dušu tolikom mržnjom, da joj se je Marijan ogudio tako, kao još nitko na svijetu.

Marijan je razabrao, da je propao za nju; onaj njezin božanstveni, grobni mir na duhovitom licu (koje je vidimice ginalo), pekao ga je kao otrov u srcu, no on se nije usudio niti riječicom taj njezin mir smesti. Jedina mu utjeha bila, da će ih čedo ispunila!

Rusija na strani entante. London, 25. U Rusa se sastavila vlada protiv boljševika. Na čelu je tom pokretu admiral Mettqualk, koji je poznat sa svoje energije, nu ne zna se, gde je izhodište tom pokretu. Kaže se, da ima i Šazonov, bivši ministar vanjskih poslova, znatnog uđela u tom pokretu.

Tirpitz i Ludendorff nisu više u Nemačkoj. Tirpitz je u Svecarskoj, a Ludendorff je ostavio 9. teg mjeseca Berlin te došao u Svedsku.

Dobrovoljni doprinosi.

Dobrovoljni prinesi za mješene „Narodne Voće“. Sakupljeno u Premanturi K 690.50 i 12 tal. lira. Darovaše: po K 40 — Božo Mežulić; po K 25 — Ante Raić, Vjekoslav Periša; po K 20 — Ante Slipčević, Ante Mežulić; po K 15 — Božo Semelić; po K 12 — Veronika Ivaša, Jos. Čukon kovač; po K 10.40 Tereza Pavić, Vladislav Škoko; po K 10 — Matka Rakic, Terezija Jurasić, Pravdosiava Ivaša, Ljubica Semelić, Lucija Mišković, Miho Jurina, Jakov Raić Pomerac, Josip Ivaša Morelov, Ivan Mežulić, Petar Šuligoj, N. Mihelić, A. Mežulić, Božo Škoko; po K 8 — M. Rakic; po K 5.30 — Jelica Pavić; po K 5 — Katica Jurašin, Kraljica Mežulić, Anica Ivaša, Lucija Mežulić, Ivka Ivaša, Marica Visintim, Jos. Kubala, Vit. Ivaša; Ant. Rakic, Nikola Rakic, Hork Horek, Janez Benjamin, Jos. Groser, Horvat, Jos. Mišković, Iv. Rakic, Aug. Souček, Ant. Rakic, Iv. Pavić; po K 4.20 — Jelka Škoko, Anica Mišković; po K 4 — Foška Fluman, Marica Rakic, Fuma Perić, Ante Crnobori, Ivan Premate, Lj. Ivaša, Miho Rakic, Božo Muškarda, N. Eugenbert, Svetislav Perić, Iv. Mežulić, Iv. Rakic Pomerac, Ant. Mikovilović Pomerac, Juro Ivaša, Jos. Mišković, I. Škoko, A. Mišković, A. Škoko, M. Jurašin, L. Mikovilović, I. Mišković, J. Raić, Mate Mikovilović, Nik. Mikovilović, Toma Bulić; po K 3 — Ivana Lukinova, Marija Mikovilović, L. Mežulić, I. Mišković, F. Premate, M. Pavić, Jadre Slipčević, Iv. Mežulić, Cermak Leopold, Marko Škoko, M. Bogetić, A. Škoko, A. Marušić, Ivan Sterie; po K 2 — Ana Crnobori, Mara Rakic, K. Slipčević, Mar. Jurašin, M. Premate, M. Škoko, A. Škoko, M. Muškarda, K. Škoko, M. Škoko, Kata Škoko, Kata i Fran Cermak, Jugoslava Danica, Peteršić, F. Mežulić, Genoveva i M. Ivaša, B. Mišković, M. Mišković, T. Juradić, Matija Mišković, Marija Mežulić, Marija Bagajova, A. Ivaša, B. Mežulić, A. Premate, J. Rakic, Jure Mišković, Franjo Marek, L. Mišković, M. Dorć, Konečny, B. Ivaša, Ante Bogetić veleposrednik, Blaž Premač, Ivan Bulić, Miho Ivaša, J. Premate, A. Perić, B. Ivaša lajko, Ivić Premate, Jos. Sliva, Ant. Kirac, Andri Ivaša, A. Meković, L. Ivaša, B. Škoko, Roko Perić; po K 1 — Nedjelka Ivaša, Juro Ivaša, Ant. Muškarda, N. Rakic, M. Perić, M. Premate, Grgo Mežulić, G. Mikovilović, Mate Jurašin, Kalisa Jan, Vit. Vincenc, Jan Novotny, Alois Vokal, I. Mikovilović i M. Ivaša. U veselom društvu K 12 — Zadnji iskaz K 15219.90. Ukupno K 15910.40 i 12 Lira.

Dar. Gosp. Remeta darovaće ja 10 kruna za naše škole prigodom svoje četrdesetogodišnjice te novac položio pred više vremena u našoj upravi.

njihovo jedno drugomu opet približiti, da će ljubav napraviti djetetu i njihovu međusobnu ljubav ovičiti i iznova oživjeti. Ali — sreća je, jednom okreplila ledja Marijanu; donna Ines rodila je mrtvo deđo!

Pošlije, poroda oslabi Ines posvema; pod silu i protiv njene volje poslaće jo u Gleichenberg, — bolje nego ikoji liječnik znala je ona, da za nju zdjelija i života više nema. Na svu Marijanovu nježnost i brigu, kojom ju je njegovao, ona se je ljubazno zahvaljivala, kao što se zahvaljujemo onomu, koji nas iz milosrdja dvozi, a znade dobro, du mu truda ne možemo niti jednim jeditom novčićem naplatiti.

Kad je ona otišla u Gleichenberg, a on se prvi put našao sam u onim pustim, velikim sobama, gdje je toliko sreće doživio, — tad se to tako silno kosnu njegove nježne, duboke duše, da je pao u nesvijest i buhažnjenje, koje je tri dana potrajalo. Nu to je bio samo trenutačan, prolazan uzdrmajući premekih živaca, — a neka nada, neko vjerovanje u negdašnju sreću opet ga pridignu i osvijesti.

No kad se je donna Ines poslje šest nedjelja povratila iz Gleichenberga, jedino da umre kod kuće, onda on pada u melankoliju, koje se kraj sve marljivosti, kraj svega silovanja na rad ne uzmognuti otresti. Na večer, kad već umoran nije mogao rati, a niti usnuti, lati se vina, samo da uguši crva, koji je u njem neprestance rovac; ali uzdrmani živci nijesu podnijeli ni dvije tri čaše vina, a on onda, umjesto da ga san savleda, stade bulazniti, neka bjesomučna sila istjera ga napolje, te mašuci rukama obilazi ulice pjevajući i plačući ujedno. Sam pravi stihove i sum im pjeva napjeve; tako to potraje do ponoći, dok od fizičnog i duševnog umora ne kline. Negda dodje do svoje postelje, a negda se i na ulici struši i zaspri.

Da te nijesam nikad tako

Milovao vruće, jako —

Ne bih moro plakat sada,

I pogibat s teškog jada...